

Jubilæumskatalog
Viborg Ungdomsskole
1942-2022

Ungdomsskolen skal give unge mulighed for at fæstne og uddybe deres kundskaber, give dem forståelse af og dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold samt udvikle deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund.

Ungdomsskolelovens § 1

Indhold

Forord	5
Man skulle holde de unge fra gaden og ruste dem til livet	6
1814-1936: Den spæde begyndelse	6
1937-1942: Fokus på de ufaglærte	6
1942-1948: Startvanskeligheder	9
1948-1954: Gennembruddet	10
1954-1971: Pladsmangel og den store milepæl	13
1970-1972: Flytterod	13
1972: Endelig på plads	15
1970'erne: Fra fritidsskole til omniskole	16
1978-1981: Klubbens udvidelse	19
1988: Nej tak til midtbyen	19
1990'erne: Over grænsen	20
1990'erne: Fra regler til rammer	20
1993 - : Nye uddannelser kom til	20
1995: Viborg med landsindflydelse	23
2007-2008: Kommunalreformen	23
2008-2010: Nye lokaler til flere elever	23
Efterskrift	26
Ungdomsskoleinspektører gennem tiden	28
Tidslinje	28
Viborg Ungdomsskoles opbygning anno 2022	31

Forord

Første udgave af dette jubilæumskatalog udkom i 2017, da ungdomsskolen som institution fyldte 75 år. Meget vand er løbet under broen siden da, og vores 80-årsfødselsdag er en god anledning til at udgive en opdateret version med tilføjelser på både tekst- og billedsiden.

Der er noget fint og grundlæggende i at kende vores fælles historie og se på skrift, at vi alle bidrager til den. Det skaber samhørighed, giver os en fælles forståelse og minder os om vores fælles formål. Vi er en del af Ungdomsskolen, og den er sat i verden af en grund.

Grundtanken

Siden første verdenskrig har Danmark været optaget af at danne og uddanne ”den konfirmerede ungdom”. Ethvert ungt menneske uanset baggrund og ressourcer skulle have adgang til undervisning i husgerning og håndværk, og de skulle lære noget om det samfund, de var en del af. Under anden verdenskrig blev indsatsen vedtaget politisk, og Ungdomsskoleloven blev født.

Både før og efter lovens ord blev nedfældet har tanken været at give alle unge redskaber til at mestre deres liv. Det er den grundtanke, Viborg Ungdomsskole er født af, og den bærer vi med os.

De vigtige år

Den påvirkelige, foranderlige ungdom rummer muligheder og faldgruber, der kan forme livsforløb. I ungdommen opstår forståelsen af verden og den rolle, man selv er i stand til at spille i den. Succeser og fiaskoer er byggesten i det selvbillede, der er med til

at forme en livsbane. At erfare sit talent inden for håndværk kan lette tyngden af en svær skolegang og give fornyet mod. At opleve forventninger for første gang kan give lyst til at leve op til dem. At blive set som en del af en flok kan udvikle ansvarsfølelse ...

Unge mennesker i Viborg Kommune, fra tidlig til sen ungdom, skal have så gode muligheder for at mestre eget liv, som de kan få. Det arbejder Viborg Ungdomsskole for og med. Om det er første verdenskrig eller moderne tider, er målsætningen at føje byggesten til det positive selvbillede og styrke livsmestringen i de afgørende år.

Omstilling som vilkår

At være en institution for ungdommen gennem 80 år har stillet visse krav til fornyelse gennem tiden. Ungdomskulturen og samfundet er i evig udvikling, og de unges udfordringer og behov følger med. Det ved vi. Viborg Ungdomsskole har til alle tider bestået af de elementer, der har haft betydning for samtidens ungdom.

Nu sidder vi her med et jubilæumskatalog, der er vokset i omfang. Det fortæller os noget om den udvikling, vi har gennemgået i de seneste fem år. Vi er dygtige til fornyelse, til omstilling og til nytænkning, aldrig på bekostning af – men altid med henblik på de unges trivsel, læring og livsmestring. Det er vi stolte af.

Jesper Ørslev Bennetsen, oktober 2022

Man skulle holde de unge fra gaden og ruste dem til livet

Ungdomsskolens fødselsdag er meget præcis. 4. juli 1942 blev den første "Lov om Ungdomsskoler" vedtaget i Folketinget såvel som i Landstinget. Dermed var Ungdomsskolen som særskilt skoleform født, og lovbestemt undervisning i de unges fritid kunne begynde.

1814-1936: Den spæde begyndelse

For at få det hele med bliver vi nødt til at skruer tiden yderligere tilbage. Nærmere bestemt til 1814, hvor den tidligste form for ungdomsskole blev iværksat med rødder i "de kongelige anordninger om almueskolevæsenet". De anordninger indeholdt bestemmelser om offentlig undervisning af "den konfirmerede ungdom", men omfattede ikke konkrete, politisk bestemte retningslinjer. Det var i høj grad op til de enkelte kommuner, hvordan de håndterede bestemmelserne.

I Viborg kunne man se de første tegn på en organiseret kommunal ungdomsskole i september 1916. Første verdenskrig buldrede om ørerne på danskerne, og selvom vi var neutrale, kunne krigen mærkes. For den almindelige viborgenser kom det til udtryk i vareknaphed og rationering. Allerede i 1915 var fødevarerpriserne steget med omkring 30 procent, og inden vi nåede 1918, lå den samlede stigning på 85 procent.

På den baggrund var en øget ulighed og fattigdom blandt befolkningen uundgåelig, og på byrådsplan besluttede man sig for et tiltag, der skulle kvalificere de unge til et rimeligt voksenliv i en tid, hvor regulær uddannelse ikke var alle forundt.

Det resulterede i en skrivelse fra 12. september 1916. Her meddelte J. Jacobsen fra byrådets skoleudvalg:

"Ifølge byrådets vedtagelse, skal der søges oprettet en kommunal ungdomsskole, der bliver tilgængelig for unge mænd og kvinder fra 14 til 18 år."

I denne ungdomsskole lå en afdeling for unge piger med undervisning i håndarbejde, kjolesyning, skriftlig dansk og regning. Herudover en afdeling for unge af begge køn med undervisning i sløjd, dansk og regning. Undervisningen lå en enkelt eftermiddag om ugen klokken 14.00-19.00 og var ganske gratis. Dog skulle de, der havde råd, betale 2 kroner i indskrivningspenge på skoleinspektørens kontor. Der var indskrivning på egen kommuneskole.

Viborg Byråd stod ikke alene med dette tiltag. Faktisk var der hele 134 sogne, der i 1918 havde en form for ungdomsskole målrettet ufaglærte unge i byerne og karle og piger på landet. Ordningen i Viborg bestod nogenlunde uændret frem til 1935/36, hvor den sidste tokrone med sirlig håndskrift blev nedfældet i byrådets regnskabsbog.

1937-1942: Fokus på de ufaglærte

I mellemkrigsårene var ulighed og ufaglærte unge fortsat et problem. Skolen for Ufaglært Ungdom startede derfor kurser på Vestre Skole i samarbejde med Marthaforbundet og Landsforeningen til Arbejdsløshedens Bekæmpelse. Det var lavpraktiske færdigheder, der skulle kvalificere unge mænd til at deltage i det

praktiske erhvervsliv. Værktøjs- redskabs- og produktionslære var på programmet, imens de unge piger blev forberedt til det krævende liv som husmor og undervist i fag som "Husflid", "Hjemmets Økonomi og Materialer" og "Hjemstavns Historie".

Dette var et lokalt initiativ, snarere end det var bundet op på en landsdækkende lovgivning. På den landspolitiske højborg var man endnu i færd med tilløb og drøftelser. For hvad skulle man stille op med den ungdom? Skulle undervisningen være frivillig eller tvunget? Skulle den kun henvende sig til de ufaglærte? Det store udland bankede atter på og udgjorde en demokratisk trussel mod ungdommens let påvirkelige sjæle. Trods trange kår skulle de ikke dandere den på gadehjørnerne og falde i nazismens eller modstandsbevægelsens kløer, men rustes til et sundt og nyttigt liv i et demokratisk land. Hvordan skulle samfundet løfte den opgave bedst muligt?

I 1939 nedsatte undervisningsminister Jørgen Jørgensen derfor et udvalg, hvis opgave i korte træk var at overveje hele spørgsmålet om ungdommens udvikling og uddannelse og undersøge, om der burde ændres i de eksisterende lovgivninger om skoler for ungdommen.

I 1940 var udvalget nået frem til et udkast, der i første omgang mødte kritik. Forslaget blev revideret og lå klar til vedtagelse i juli 1942. Ifølge denne lov skulle ungdomsskolerne henvende sig til unge mellem 15 og 18 år, primært ufaglærte, og tilbyde dem undervisning, "der tager sigte på at give dem forståelse af vilkårene for det erhvervsliv, i hvilket de er indtrådt, og af det samfund, hvortil de hører, samt udvide og udbygge deres kundskaber og bidrage til deres karaktermæssige udvikling." Loven blev vedtaget, og ungdomsskolen var født.

#	Navn	År	Skole	Beløb	Dato
1	Christine Hansen	16	Højbjergskolen	18	26.
2	Anna Hansen	16	do	do	26.
3	Agnes Jensen	14	Skolevej 17	17	26.
4	Karla Niemann	14	Skolevej 17	17	26.
5	Ada Niemann	14	Skolevej 17	17	26.
6	Margrethe Jensen	14	Skolevej 17	17	26.
7	Ellen Jensen	14	Skolevej 17	17	26.
8	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
9	Margrethe Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
10	Ellen Marie Larsen	14	Skolevej 17	17	26.
11	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
12	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
13	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
14	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
15	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
16	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
17	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
18	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
19	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
20	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
21	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
22	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
23	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
24	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
25	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
26	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
27	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.
28	Ellen Nielsen	14	Skolevej 17	17	26.

Byrådets regnskabsbog over indbetalinger til Den Kommunale Ungdomsskole. Udskrivningen lød på 2 kroner for en sæson.

Ooog op og ned og op og ... Det var op ad bakke i ungdomsskolernes tidlige år. Der manglede lokaler til både husgerning og gymnastik. Uden midler til at opføre de nødvendige faciliteter måtte det derfor være frivilligt for kommunerne, om de overhovedet ville oprette et ungdomsskoletilbud.

1942-1948: Startvanskeligheder

Behovet for struktureret aftenundervisning var da også reelt. 39 procent af de unge i byerne og 53 procent af de unge på landet modtog slet ikke undervisning efter barneskolen – eller mellem-skolen, som det hed.

Op det andet aspekt; at holde eleverne ude af politiske og lovmæs-sige vanskeligheder, var en kamp, der hidtil havde hvilet tungt på skuldrene af kommuneskolernes lærere. Som lederen af Viborgs skolevæsen skrev i sin beretning om embedet under krigen:

”Vi havde elever i mellem- og realskolen, som var medlemmer af Den Nationalsocialistiske Ungdomsorganisation, og det voldte os kvaler. De blev isoleret af kammeraterne og havde en eller anden været sammen med dem alligevel, skulle de næste dag indvies. Det foregik under vandhanen.”

I Undervisningsministeriet var man opmærksom på problemerne, og via fortrolige skrivelser pålagde man lærerne at holde opsyn og holde de unge beskæftiget. Her er det den daværende leder af Viborgs skolevæsen igen:

”Vi gjorde altid, hvad der kunne gøres omgående, for at eleverne kunne holdes i sving. Der førtes forhandlinger, der blev lavet nye timeplaner. Ja, der var ingen, der sparede sig for at hjælpe til og lægge hovedet i blød og spekulere over, hvad der nu kunne og skulle gøres.”

Loven om en ungdomsskole til læring, dannelse og adspredelse faldt derfor på et tørt sted. I første omgang var det dog kun købstæderne og de bymæssigt bebyggede kommuner, der var forpligtet til at oprette en ungdomsskole. Her på egnen vedrørte den nye lov således kun Viborg Kommune og Asmild-Tapdrup Landkommune.

Viborg Amtsråd oprettede i lovgivningens anledning et Amts-ungdomsnævn, der havde til opgave at støtte lokale bestræbelser for ungdomsundervisning og fritidsbeskæftigelser. Nævnet holdt sit første møde 19. marts 1943. Det var nævnets ambition, at landkommuner ud over Asmild-Tapdrup skulle følge trop. Under ledelse af rådets formand B. Villumsen blev der holdt instruktionskurser for kommende ungdomsskolelærere på Krabbesholm Højskole, så muligheden for at starte ungdomsskoler i hvert fald var til stede.

Nu kunne man tænke, at vi var godt på vej. At tiltaget ville få ungdommen til at blomstre og springe ud som arbejdsdygtige, livsduelige individer i det danske, demokratiske samfund. Man vurderede, at målgruppen på landsplan ville udgøre 70.000 unge, og at cirka halvdelen ville benytte sig af denne nye, gratis mulighed for læring i fritiden. Sådan gik det ikke. Ungdomsskolen fik en spag begyndelse med omkring 5-7000 elever. På landsplan.

Viborg var ingen undtagelse. Det gik mildest talt trægt, både hvad angik tilslutningen og det rent praktiske. Når der endelig blev sat gang i noget ungdomsskoleundervisning, kom man hurtigt i husnød. Der manglede blandt andet lokaler til gymnastik og husgerning, og derfor udsendte nævnet i 1945 en opfordring til at starte nybyggeri rundt omkring. Det var der ikke store midler til oven på krigen, og i 1946 kunne man konstatere, at mange af de 14-18-årige overhovedet ingen undervisning fik.

Uden de nødvendige faciliteter var det hverken rimeligt eller muligt at gøre ungdomsskolen obligatorisk på dette tidspunkt. Resultatet blev, at man holdt fast i, at undervisningen skulle være et tilbud, som kommunerne *kunne* benytte sig af, men de var altså ikke tvunget.

1948-1954: Gennembruddet

Det ændrede sig i 1948, hvor en revision af Ungdomsskoleloven gjorde det lovpligtigt for både købstæder og landkommuner at tilbyde gratis ungdomsskoleundervisning. Dog var det frivilligt for de unge, om de ville tage imod tilbuddet.

Ungdomsskoleloven foreskrev stadig, at ungdomsskolens målgruppe var ufaglærte unge, men i 1952 nedsatte man hele to kommissioner, der samstemmende udtrykte bekymring for stigende ungdomsarbejdsløshed. De store årgange var på vej. Kunne arbejdsmarkedet rumme dem alle? Bekymringen var nu ikke kun rettet mod de ufaglærte unge, men også de arbejdsløse. I 1954 førte det til endnu en væsentlig ændring af Ungdomsskoleloven. Nu blev det muligt, ikke blot for ufaglærte, men for *alle* unge at gøre brug af ungdomsskolens tilbud. Resultatet kunne ses med det samme. Engagementet fra kommunerne og tilslutningen fra de unge voksede.

I juli 1954 kunne man således i Viborg Stiftstidende læse den første artikel nogensinde om Viborg Kommunale Ungdomsskole under overskriften "Ungdomsskolen med de mange muligheder". Artiklen var skrevet på baggrund af en folder udgivet af Viborg Kommunale Ungdomsskolenævn. Folderen bevidnede, at dette nævn havde lagt et omhyggeligt stykke arbejde i at få etableret et nyttigt og attraktivt tilbud til de viborgensiske ynglinge, og de brugte tunge skyts for at slå fast, at det her var en sag, der sandelig vedkom Viborg:

"Viborgs skytshelgen Sct. Kjeld indså, at hvad man gjorde for ungdommen, gjorde man for byens og landets fremtid".

Med denne lokale helgen som omdrejningspunkt viste folderen, at

Viborg nu havde taget ejerskab over ungdomsskolen og givet den et formål. Det var ikke bare en lov, der skulle følges. Nej, det var en lokal mærkesag. Man tilbød undervisning og tiltag, der skulle give et ungdomsliv "forøget mening og indhold" og give de unge et "medborgerligt perspektiv".

Viborg Ungdomsskole anno 1954 var bygget på en moderne og fremsynet model, der ville blive brugt i mange år fremover. Den hvilede på to ben: Fritidsundervisning og fritidsklub.

Vi begynder med at kaste et blik på fritidsundervisningen, og i den forbindelse er det værd at nævne, at der op gennem 1940'erne havde spiret et oprør mod udenadslæren i folkeskolen. Faktisk i sådan en grad, at formanden for Danmarks Lærerforening, N. Nielsen, der i øvrigt var fra Overlund, stod frem og sagde:

"Det er langt vigtigere, at en ung har lært at bruge en håndbog eller får at vide, hvor han skal finde oplysningerne, end at han kan Tysklands bifloder på remse. Skulle han engang få lyst til at vide, hvor en eller anden flod ligger, kan han jo slå op og se efter. Lektierperiet i åndsfagene har ingen som helst berettigelse. Det er en død facon, og den skal man hurtigst muligt væk fra så mange steder som muligt i den danske skole (...) Det er ikke på en god hukommelse alene, at et menneske skal bygge sin fremtid. Der er andre og mere værdifulde egenskaber, som skolen også må udvikle, hvis den kender sin opgave. Man har så tit set, at elever, som var tilbage i hukommelsesfagene, i det praktiske liv er kommet langt videre end de, der kunne huske alting."

Den ånd havde Viborg Kommunale Ungdomsskole taget til sig. Fagene beskrevet i ungdomsskolefolderen fra 1954 byggede på tankegangen om læren gennem håndens arbejde.

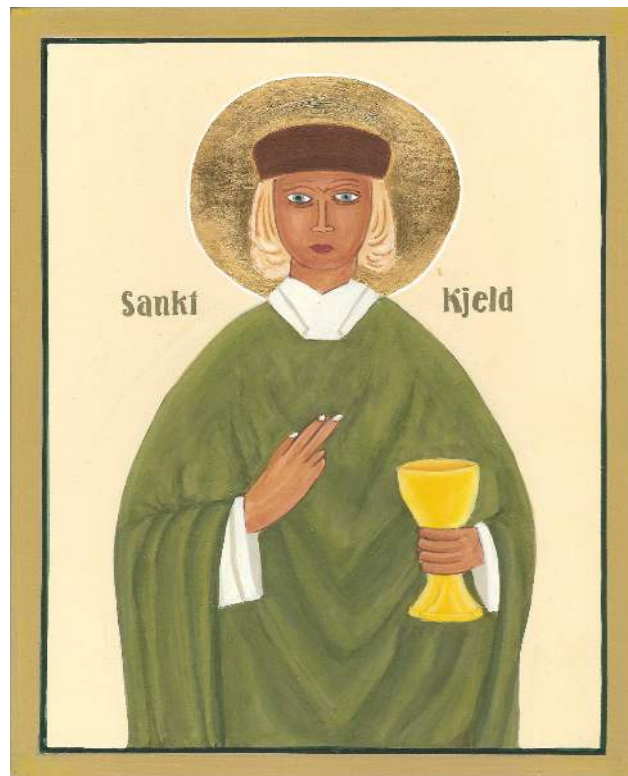
Samtidig skulle de unges selvtilid fra folkeskolens eventuelle nederlag bygges op:

"Dens (Ungdomsskolens, red.) formål er at befæste og uddybe de almindelige skolekundskaber (...) Skolen ser det som sin opgave gennem en særligt tilrettelagt undervisning at indgive eleverne forståelse af, at netop deres arbejde er værdifuldt for helheden. At give såvel deres arbejde som deres tilværelse et medborgerligt perspektiv. Dansk og regning er ikke som i børneskolen fag, men værktøj, man lærer at håndtere ved løsning af praktiske opgaver inden for sit eget interessefelt. Husgerning, husflid, håndarbejde, sløjd, kjolesyning, gymnastik, maling, tegning, sprog, sang, litteratur osv. vil alle være hovedfag, man frit kan vælge imellem i Ungdomsskolen."

Det var nytænkende og konkret. Og det var kun den ene del af pakken. Den anden del omhandlede fritidsklubben. Lad os kaste et blik på den:

"Ungdomsskolens fritidsklub skal være den centrale plads i de unges fritidstilværelse. Det er her, man drager kammeraterne med, det er her, kammeratskabet udbygges, her får man organiseret sit hobby-arbejde, her møder man spændende films, her hører man nyt om litteratur og kunst, man hører musik, lokale og fremmede kræfter kommer for at belære og underholde, man mødes til hyggestunder omkring ungdommens særlige interesser, og man går ikke af vejen for at afslutte en festlig aften med dans (...) De unge selv bestemmer tempoet. Vil de det, bliver Ungdomsskolens fritidsklub noget centralt i byens ungdomsliv."

Med den bemærkning afsluttede journalisten sin artikel om Viborg Ungdomsskole. *"Det nyeste skud på skolens stamme"*. En bemærkning, der skulle vise sig mere sand end Viborg Kommunale Ungdomsskolenævns måske havde turdet håbe på.

Det var ingen ringere end Sankt Kjeld, den lokale helgenkårede domprovst og leder af Viborg Katedralskole, der blev brugt i argumentationen for, at denne nye ungdomsskole havde særlig berettigelse i Viborg.

Til venstre: Ungdomsskolen i 1960'erne tilbød både aftenundervisning og klubaftener. Og så arrangerede de en årlig busudflugt, som i 1962 gik helt til Tyskland. Her er det unge fra Vestre Skole, der bolttrer sig på udenlandsturen med passende attitude og cigaretter i mundvigen. Ungdommen nu til dags. Det skulle dog vise sig at gå fint alt sammen. På billederne ses blandt andet Juel Sørensen, der siden blev skoledirektør og ungdomsskoleinspektør i Ikast. Kammeraten og fotografen Jens Peter Ellefsen blev senere ungdomsskoleinspektør og medlem af Landsforeningen af Ungdomsskolelederes bestyrelse. Billederne er venligst udlånt af Jens Peter Ellefsen selv.

Herunder: Vestre Skole, 1970. Ungdomsskoleholdet i maskinskrivning lærer hinanden at kende. Undervisningen foregik i skolens almindelige undervisningslokaler, der skulle ommøbleres hver gang. Foto: Aksel Petersen

1954-1971: Pladsmangel og den store milepæl

Klubben fik faste lokaler på Vestre Skole. Det indebar visse lavpraktiske udfordringer. Klasselokalerne skulle ryddes, inden klubben kunne åbne, og når festlighederne var ovre, skulle borde, stole og papirkurve bugseres på plads ved fælles hjælp. Det satte selvsagt *"en grænse for, hvor megen hygge, det var muligt at skabe,"* som Kaptajn Ovesen ved senere lejlighed udtalte.

De udfordrende forhold fik dog ikke de unge til at holde sig væk. Under ledelse af Kaptajn Niels M. Ovesen havde klubben omkring 500 elever ved skoleårets begyndelse i 1969. Rent fysisk rådede de over otte billardborde og 12 bordtennisplade. Lokalerne var fyldt til randen, og arrangementerne kunne trække op mod 300-400 besøgende. Forældreaften og Onsdagsgæsten var nogle af de helt store trækplastre. Onsdagsgæsten havde blandt andet omfattet en lokal kriminalbetjent, der fortalte om faren ved euforiserende stoffer. Den slags møder sluttede ofte af med dans til et kendt poporkester. I nævnte tilfælde Loafer Gang fra Randers. Så blev det næppe større.

Lørdagene bød igen på popkoncerter med dans eller filmforevisninger. Kaptajnen holdt sig for øje, at vi befandt os i ungdomsskoleregi, og dermed havde filmene oplysning og undervisning som mål. "Trafikdøden" fra Rådet for Større Færdselssikkerhed og amerikanske film om LSD var blandt de udvalgte film, der løb over lærredet på Vestre Skole en lørdag aften.

Imens klubben klemte sig sammen på A.S. Ørstedvej, foregik undervisningsdelen ude på de enkelte folkeskoler. Også foreninger og øvrige skoler som KFUM og Teknisk Skole lagde lokaler til, hvis faciliteterne passede sig til faget. Det fungerede, men det medførte også lavpraktiske udfordringer og en vis rodløshed, som lovgiver-

ne efterhånden måtte forholde sig til. Åbningen mod en bredere målgruppe i 1954 havde nemlig båret frugt. Det lod sig aflæse i både elevtal og i antal ungdomsskoler på landsplan. Op gennem 1960'erne toppede antallet med 692 ungdomsskoler i Danmark.

Også kvaliteten var forbedret. I 1950'erne ansatte man amtsungdomskonsulenter til at koordinere og understøtte ungdomsskolearbejdet, og i 1966 udkom Den Gule Betænkning. En grundig vejledning om undervisning i ungdomsskolen. I mange år blev Den Gule Betænkning betragtet som selve bibelen for ungdomsskolen.

I 1968 kom milepælen: Lov om Fritidsundervisning. Den blev nedfældet med afsæt i Den Gule Betænkning og åbnede op for specialundervisning og prøveforberedende undervisning. Samtidig dannede den grundlag for bedre fysiske rammer. Der kunne nu bygges om, bygges til eller bygges nyt, så ungdomsskolerne for første gang kunne samles og få sine egne lokaler.

1970-1972: Flytterod

Muligheden for at blive samlet som institution under fælles tag kom lige i rette tid. I 1970 trådte kommunalreformen nemlig i kraft, og nye, større kommuner så dagens lys. Det betød færre, men større ungdomsskoler, og på landsplan blev de mere end 600 ungdomsskoler reduceret til knap 400. Viborg Kommune alene blev dannet af 17 sogne, og det skabte potentiale for en øget tilgang til Viborg Ungdomsskole, der nu talte 700 medlemmer – i en ungdomsskole, der forvejen var klemt på de fysiske rammer.

Arbejdet med at finde lokaler gik i første omgang gnidningsfrit. 9. januar 1970 kunne man i Viborg Stifts Folkeblad læse den glædelige nyhed, at Viborg Ungdomsskole ville få Teknisk Skoles bygning på Reberbanen stillet til rådighed. Østre Skole og Handels-

Der var tilfredshed at spore blandt stoute herrer under indvielseshøjtideligheden af Viborg Ungdomsskole på Rughavevej. De var nået i mål, og løfterne var holdt. På forreste række sidder ungdomsskoleinspektør Hugo Nielsen, undervisningsdirektør Baunsbak-Jensen og direktør A. Bach Sørensen fra entreprenørfirmaet Siljan Huse. Foto venligst udlånt af Viborg Stifts Folkeblad. Bragt 14. september 1972.

skolen ville bruge lokalerne i dagtimerne, imens Ungdomsskolen ville kunne bruge hele huset i eftermiddags- og aften timerne. Flytningen ville blive iværksat allerede ugen efter, og både ungdomsskoleinspektør Hugo Nielsen og klubleder Kaptajn Ovesen var tilfredse.

Der var plads til al fritidsundervisning med undtagelse af husgering, der skulle fortsætte på de folkeskoler, der havde skolekøkken. Samtidig ville hele underetagen blive omdannet til klubformål med hyggestue og cafeteria, imens salen på anden etage blev omdannet til filmsal. Joh. planerne var skam lagt og sat i værk.

Men glæden blev kortvarig. På et byrådsmøde 7. december 1971 gav ét punkt anledning til uenighed i byrådsalen. Borgmester J. Ringgaard-Christensen forelagde sagen:

Problemet var Børnehaveseminiariets indrykning i Teknisk Skoles tidligere bygning på Reberbanen, der ellers var blevet stillet til rådighed for Ungdomsskolen. Der var ikke plads til begge institutioner i bygningen. Under forhandlingerne var det til gengæld blevet lovet, at en ny ungdomsskolebygning skulle stå klar efter sommerferien 1972 – altså otte måneder senere. Et løfte, som byrådet var forpligtet til at indfri. Beliggenheden var på kommunens grund over for Vestbadet på Rughavevej, og en entreprenør fra Skive havde bedyret, at han kunne klare opgaven inden for den snævre tidsramme. Det estimerede beløb til byggeprojektet lå på omkring 200.000 kroner, og det budget måtte holdes nogenlunde, da der også skulle være råd til udvidelse af Børnehaveseminiariet og opførelse af Amtsgymnasiet. Både tid og økonomi var altså væsentlige faktorer, og derfor henstillede Kultur- og Økonomiudvalget til, at Ungdomsskolen skulle opføres som et såkaldt pavillonbyggeri, og arbejdet skulle sættes i gang med det samme.

Borgmesteren sagde:

”En væsentlig årsag til, at der bliver tale om pavillonbyggeri, er, at man er i stor tidsnød. Der er ikke tid til på sædvanlig vis at udarbejde tegninger og indhente tilbud. Skal man følge de sædvanlige kanaler, kan vinter og forår gå, før man kommer i gang, og vores løfte til Ungdomsskolen kan ikke opfyldes. (...) Hvis forslaget godkendes, vil arbejdet gå udenbys, hvad jeg tror, alle i byrådet er enige om at beklage, men vi har ikke ment, at der var nogen vej udenom.”

Det socialdemokratiske byrådsmedlem, blikkenslagermester Richard Nielsen, kunne ikke støtte denne løsning. Han påpegede arbejdsløsheden blandt lokale håndværkere, og på den baggrund kunne han ikke give sit samtykke til at sende sådan en opgave udenbys. Indsigelsen blev ført til protokols, men forslaget blev vedtaget. Firmaet Siljan Huse fra Skive kunne påbegynde arbejdet straks.

1972: Endelig på plads

Det gik som håbet. 13. september 1972 blev pavillonerne på Rughavevej indviet. Med en byggetid på 180 dage var det den hurtigst opførte skole i Viborgs historie. I Viborg Stifts Folkeblad kunne man læse, at det heldigvis ikke var gået ud over kvaliteten:

”Man har indtryk af, at den nye skole fungerer lige så godt som et teglbyggeri, og at for eksempel klima og akustik i lokalerne er udmærket.”

Bortset fra ”et påtrængende parkeringsproblem”, der blev lovet løst med tiden, var ungdomsskoleinspektør Hugo Nielsen tilfreds:

”Der er skabt de bedste forudsætninger for et godt, hyggeligt og trivselsfremmende skolemiljø og en attraktiv skole og klub for en

overvejende del af Viborg Kommunes 14-18-årige. Firmaet har haft en heldig hånd med at få de ti pavilloner til at danne et hele.”

Nu havde Ungdomsskolen langt om længe fået sit eget sted. Med undervisningslokaler, kantine, sløjdløkkale, motorlokale og et klublokale med farvefjernsyn og musikanlæg. Skolen kunne falde til ro i de nye rammer, og man kunne koncentrere sig om opgaven, der omfattede forberedende undervisning, fritidsundervisning og klubvirksomhed. Men der var flere store forandringer i vente.

1970'erne: Fra fritidsskole til omniskole

Det gik godt for Ungdomsskolen op gennem 1970'erne. Den forstod at følge med tiden og tilbød eftertragtede fag. I en tid med pengeknaphed var gør-det-selv-hold som træsløjd og syning populære, men også moderne fag som EDB, fotolære og elektronik var store trækplastre. Den såkaldte dækningsgrad i Ungdomsskolen steg. På landsplan betød det, at mere end halvdelen af de 14-18-årige benyttede sig af ungdomsskolernes tilbud 1970'erne, og de ønskede 50 procents dækning var nu endelig nået.

Det øgede antal elever skyldtes dog ikke kun tilbuddene. I 1975 vedtog man en ny folkeskolelov, hvis paragraf 33 stk. 3 fik kolossal betydning for ungdomsskolerne. Her stod der nemlig, i korte træk, at undervisningspligten efter 7. klassetrin nu kunne opfyldes ved deltagelse i heltidsundervisning i den kommunale ungdomsskole.

Der var med andre ord lukket op for, at helt nye skoleformer kunne lægges ind i ungdomsskoleregiet. Æraen som institution, der alene varetog undervisning i unges fritid, var forbi. Nu var ungdomsskolen en institution, der varetog undervisning for unge. Det blev sådan, at ungdomsskolernes nyhvervede heltidsundervisning rettede fokus mod de elever, der havde det svært i den al-

mene folkeskole. Som der havde været tradition for i ungdomsskolen, kom også heltidsundervisningen til at bære præg af en mere praktisk tilgang til læring og en anderledes pædagogisk tilgang til de unge. Det åbnede sluserne for en helt ny dimension af ungdomsskolen og dens opgaver, og i de kommende år ville mange nye tilbud for udfordrede unge blive placeret i ungdomsskoleregiet, herunder integrationsprojekter og undervisning i dansk for unge flygtninge, der også kom til i denne periode.

Endnu en væsentlig nyskabelse, der blev skubbet ind under ungdomsskole-paraplyen, er værd at nævne. Den kom i 1979 i form af en bekendtgørelse om obligatorisk knallertundervisning. En opgave, som stadig ligger hos ungdomsskolerne. Da loven blev vedtaget, passede det i øvrigt Viborg udmærket. På det tidspunkt havde man haft frivillig knallertundervisning på Rughavevej i flere år.

Rughavevej 1974. Endelig i egne lokaler.

Nederst til venstre: Bordtennis i sikringskælderen under klubben.

Bemærk væggene, som eleverne selv havde fået lov at dekorere.

Øverst og nederst til højre: Klublokalet dannede ramme om alt fra diskoteker til temaaftener. Fotos: Aksel Petersen

*De unge kunne skam selv!
Byggeprojektet på Rughavevej i 1978.
Billederne er venligst udlånt af
Helle Bøge Pedersen, der selv var
tilknyttet projektet efter sin studenter-
eksamen.*

1978-1981: Klubbens udvidelse

Ungdomsskolerne fortsatte således med at vokse. Også lokalt. Viborg Stifts Folkeblad skrev i december 1978, at ungdomsskoleklubben i Viborg nu var blandt de største i landet med mere end 800 medlemmer. På det tidspunkt var klubben på Rughavevej udelukkende et tilbud til de elever, som gik på skolen enten i dagtimerne eller på fritidshold. Den såkaldt "lukkede klub". Her kunne de mødes i pauserne mellem timerne og i fritiden. Med frihed under ansvar, klare regler om god opførsel, hyggelige aktiviteter og arrangementer var den blevet det primære mødested for Viborgs unge, der ikke var ude på ballade. (Reglen om, at de unge skulle være tilknyttet Ungdomsskolens undervisning for at komme i klubben, gik man dog fra i begyndelsen af 2000'erne. Man oplevede lidt for mange unge, der meldte sig til småkurser og fag, de aldrig mødte op til, alene for at få lov til at komme i klubben.)

I slutningen af 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne rettede fokus sig mod den stigende ungdomsarbejdsløshed. I ungdomsskolerne affødte det mange projekter målrettet unge, der skulle finde deres vej ud på arbejdsmarkedet eller inspireres og forberedes til uddannelse.

I Viborg formåede man at sætte et projekt i gang, som kombinerede problematikken om ungdomsarbejdsløshed med klubbens voksende succes og Ungdomsskolens udvidede opgavepalette. Sammentræffet kom sig måske af, at ungdomsskoleinspektør Hugo Nielsen på dette tidspunkt også sad som sekretær for den kommunale gruppe, der skulle bekæmpe den lokale ungdomsarbejdsløshed. Han vidste, at pavillonerne på Rughavevej var blevet for trange og skulle udvides. Det endte med et beskæftigelsesprojekt, som indebar, at kommunen gav en samling arbejdsløse unge et grundkursus i bygge- og håndværksmæssige færdigheder,

og derefter blev de sendt på byggepladsen på Rughavevej. Under opsyn og vejledning fra tre lokale fagfolk, venligst udlånt af byggefirmaet Jørgensen og Thanild, blev en knap 1700 kvadratmeter stor udvidelse af Ungdomsskolen opført som et projekt, der skulle kvalificere arbejdsløse unge. Det viste sig at være en succes. De unge mennesker kom og gik, efterhånden som de kom i job, og i alt nåede 120 at være i sving på byggeriet, fra projektet gik i gang i 1978, til det stod færdigt i 1981.

1988: Nej tak til midtbyen

Der skulle ikke gå mere end syv år fra udvidelsen blev indviet, til Ungdomsskolen blev tilbudt andre lokaler. I forbindelse med Østre Skoles lukning i 1988 blev det foreslået, at Viborg Ungdomsskole kunne overtage bygningerne på Rosenstræde. Ungdomsskoleinspektør Hugo Nielsen takkede på det bestemteste nej. Hvor skulle de så gøre af knallertundervisningen i den voldsomme trafik i midtbyen? Desuden ville lokalerne ikke passe sig til fag som motor- og sløjdeaktiviteter. Og hvad med klublokalerne? Og støjen fra de unge mennesker ville genere beboere i den tætte bebyggelse. Og værtshusmiljøet lige i nærheden ville kunne virke dragende på Ungdomsskolens elever. *"Det fremsatte forslag indebærer så mange problemer af trafikal og lokalemæssig art, at hele ungdomsskoleaktiviteten vil lide ubodelig skade, hvorfor det stærkt må frarådes at gennemføre forslaget,"* afsluttede Hugo Nielsen sin skriftlige bekymring til skoledirektør Preben Andersen.

Argumenterne blev taget til efterretning. Østre Skoles bygninger blev overtaget af VUC, og Ungdomsskolen fik lov at blive i sine pavilloner på Rughavevej. Herfra kunne man træde ind i et nyt årti, der skulle blive revolutionerende for Ungdomsskolen. Både i fritids- og dagafdelingen skete der store forandringer som følge af tidsånd og lovændringer. Lad os begynde med at kaste et blik på fritiden:

1990'erne: Over grænsen

Ungdomsskolen har til alle tider været et spejl af samfundet, og den almindelige dansker var nu begyndt at rejse ud i verden. Den tendens skulle ungdommen også have del i. I 1992 pakkede Viborg Ungdomsskole for første gang bussen for at drage på oplevelsesrejse til Paris. Det blev efterfulgt af flere rejser af samme art. En vandretur i Nepal i 1997, Sahara i 1998 og rejser til Grønland og New York blev iværksat og gennemført.

Det havde altid været et stærkt princip i ungdomsskolen, at tilbuddene ikke måtte koste ret meget - hvis noget overhovedet. Der skulle være lige adgang for alle. Det princip gik man på kompromis med i denne periode, hvor rejserne blev stadig dyrere og mere omfattende. Det ledte senere til en of-fentlig debat, hvor almindelige borgere begyndte at stille spørgsmålstegn ved omkostningernes rimelighed. Viborg Ungdomsskole måtte tage sine ambitioner op til overvejelse, for holdningen var stadig, at de unge skulle have mulighed for at komme på rejser med oplevelser, læring og dannelse som formål. Efter debatten landede man på at holde fast i konceptet, men med destinationer, der havde en mere jævn økonomisk ramme i forhold til målsætningen "skolen for alle."

Det var dog ikke kun brugerbetalte oplevelsesrejser, der fik Viborg Ungdomsskole over grænsen i 1990'erne. Murens fald i 1989 havde for alvor åbnet op for den omkringliggende verden, og Ungdomsskolen blev internationalt opmærksom. Fritidsmedarbejderne søgte EU-midler som aldrig før, og med økonomiske tilskud kunne de iværksætte ung-til-ung-aktiviteter på tværs af landegrænser. Billigt for de unge, og med det læringsaspekt, der var en gennemgående tråd i Ungdomsskolens aktiviteter. Et eksempel var Fire-nationers-træffet, der i en årrække gav de unge mulighed for

at opleve livet og kulturen i de omkringliggende europæiske lande gennem samarbejde og udveksling.

1990'erne: Fra regler til rammer

I midten af 1990'erne kom en ændring i Ungdomsskoleloven, der fik betydning for ungdomsskolernes måde at arbejde på i fritidsregi. Man gik fra det, der kaldtes regelstyring, som i store træk betød, at hvis kommunen havde godkendt et fritidshold, så skulle det gennemføres, hvis der var elever nok. Meldte der sig mere end 25 elever, skulle holdet deles i to, og så måtte man selv finde pengene til at få dem etableret. Der havde med andre ord været fastsat klare regler for, hvordan ungdomsskolerne skulle etablere deres hold.

Nu gik man i stedet fra regelstyring til rammestyring. Det betød, at der blev sat en økonomisk ramme, som ungdomsskolerne kunne agere mere eller mindre frit inden for. Man kunne dermed sætte et hold i gang og have økonomisk råderum uden nødvendigvis at have hvervet et bestemt antal elever. Det åbnede op for et friere spillerum i planlægningen, og nye idéer, arrangementer og kortere kurser begyndte at se dagens lys.

1993 - : Nye uddannelser kom til

Rent praktisk var både klubberne og fritidsafdelingen stadig centrale i Ungdomsskolens virksomhed, men der blev nu truffet væsentlige politiske beslutninger, der ville få uddannelsesaspektet til at vægte langt højere end hidtil.

I begyndelsen af 1990'erne vakte tendensen blandt de unge atter bekymring højere oppe i samfundet. Kun 75 procent af de unge afsluttede en ungdomsuddannelse. Det var ikke nok, mente politikerne, og i en tid med øgede uddannelseskrav på arbejdsmarkedet

Rejserne til de mere utraditionelle dele af verden blevet slået stort op. Begge billeder er venligst udlånt af Viborg Stifts Folkeblad. Billedet til venstre blev bragt i oktober 1997, da en flok unge rejste til Nepal. Billedet til højre blev bragt i marts 1998, op til Sahara-turen.

Der var gang i Ungdomsskolens fritidshold i 1990'erne - men det var ikke ønskværdigt med alt for populære hold. Kom man over 25 tilmeldte, skulle man oprette et ekstra - og selv finansiere det. Det blev der ændret på med rammestyringen. Begge fotos er fra egne arkiver.

Meget fritidsundervisning foregik ude på de enkelte folkeskoler, men kommunalreformen gjorde det muligt at lægge de mere "bøvlede" fag i de centrale ungdomsskolebygninger. Det havde for eksempel krævet sin mand at pakke og bugsere udstyr til EDB-undervisningen rundt i kommunen. Begge fotos er fra egne arkiver.

imødeså man en udfordring. Derfor lancerede man i 1993 begrebet "Uddannelse til alle", som ville komme til at spille en væsentlig rolle for ungdomsskolerne. Målet var, at flere unge skulle gennemføre en ungdomsuddannelse og en kompetenceuddannelse. Det mål blev senere kendt som 95 %-målsætningen.

"Uddannelse til alle" førte til flere reformer, og helt nye uddannelser kom til. Ungdomsskolerne var blandt udbyderne – eller fungerede slet og ret som underentreprenører til disse nye uddannelser, der skulle hjælpe trængte unge på rette vej. På Viborg Ungdomsskole bød man således velkommen til EGU, Den Fri Ungdomsuddannelse og Dagskolen, der senere kom til at hedde HU. Man tog uddannelserne til sig, men ansatte, indrettede og administrerede det på sin egen måde.

Samtidig blev der åbnet op for ungdomsskolernes egne initiativer til "Uddannelse til alle"-målsætningen, og deraf blev helt nye idéer søsat. Blandt andet var aktiveringsprojektet Pressekontoret for unge ledige et særligt projekt for Viborg Ungdomsskole, ligesom Forskolen siden ville opstå som et forløb for ikke-uddannelsesparate unge. Begge tjener som eksempel på, at Viborg Ungdomsskole fandt egne løsninger på kommunale problemstillinger.

Dermed var der fuld af liv i pavillonerne på Rughavevej i 1990'erne. I dagtimerne såvel som i aften timerne. Nye ansatte kom til, men på trods af forvirringen under etableringen af alt det nye, opstod der en ildhu og et engagement i at få opbygget de unge sjæle og sendt dem godt ud i livet.

Målsætningen "Uddannelse til alle" førte ikke kun til nye uddannelser. Man etablerede også initiativer, der skulle lette overgangen mellem grundskolen og ungdomsuddannelserne.

Brobygningsforløb, særlige erhvervsklasser, såkaldte 20/20-forløb og 10. klasser blomstrede op på landets ungdomsskoler. Med den nye fleksible lovgivning og det frie lærervalg var ungdomsskolerne blevet velegnede institutioner til at imødekomme kommunernes behov for hurtige og præcise indsatser. Sammenlagt med frie rammer og faste ansvarsområder inden for ungdom og integration var der nu meget vide grænser for, hvad ungdomsskolerne kunne indeholde.

1995: Viborg med landsindflydelse

Tilbage i 1940'erne gjorde Viborg sig bemærket på landsplan, idet formanden for Danmarks Lærerforening N. Nielsen var lokal. I 1995 fik Viborg endnu en gang indflydelse på skolebeslutninger, der rakte ud over kommunegrænsen, da ungdomsskoleinspektør Jesper Lund tiltrådte som formand i det endnu nyetablerede US-center, der i øvrigt senere skiftede navn til Ungdomsskoleforeningen. Han sad som formand frem til år 2000.

2007-2008: Kommunalreformen

Imens Ungdomsskolen i Viborg bogstaveligt talt havde fyldte pavilloner fra morgen til aften, havde man i de omkringliggende kommuner ikke dagundervisning, ungdomsskoleklubber eller faste lokaler. Fritidsundervisningen foregik ude på folkeskolerne.

Der var derfor store forandringer i vente i de lokale ungdomsskoler, da kommunalreformen trådte i kraft. 1. januar 2007 blev Viborg, Bjerringbro, Fjends, Karup, Møldrup og Tjele kommuner lagt sammen, men af praktiske hensyn fik hver enkelt ungdomsskole tid til at gøre det planlagte skoleår færdigt og forberede sig til det nye. Reformen blev således realiseret 1. august 2007, og Viborg Ungdomsskole kunne åbne dørene i en ny og udvidet form.

Udadtil fortsatte dagafdelingen nogenlunde uændret efter kommunalreformen, dog med øget elevpotentiale og elevtilgang til følge.

Fritidsafdelingen kom til at bestå af en sammenslutning af ledere fra de tidligere områder, der nu skulle samarbejde om at få afdelingen til at fremstå som en enhed delt op i områder. Fritidsundervisningen fortsatte ude på de enkelte folkeskoler i oplandet, men grænserne var visket ud. Man kunne for eksempel som ung i Bjerringbro frit benytte sig af tilbud i Viborg eller Rødding, hvis man fandt dem mere interessante end de lokale.

Også på klubområdet skete der nyt. Ungdomsklubben i Viborg fik søskende, da man i 2008 fra kommunal side valgte at nedlægge de forælderdrivne folkeoplysningsklubber, der hidtil havde ligget spredt i oplandsbyerne. I stedet blev pengene givet til Ungdomsskolen, der blev pålagt at oprette ungdomsskoleklubber fordelt på skoledistrikter i hele den nye Viborg Kommune. Opgaven blev lagt ind under fritidsafdelingens ledere, der stod for ansættelser og opsyn med driften.

2008-2010: Nye lokaler til flere elever

Den mest synlige og direkte konsekvens af kommunalreformen opstod dog et helt andet sted. Storkommunen så nye muligheder for at oprette bedre og mere sammenhængende tilbud, og herunder ønskede et enigt byråd at skabe et samlet ungdomsmiljø for alle kommunens 10. klasser. Det skulle ligge på Ungdomsskolen på Rughavevej, og ungdomsskoleinspektør Børge Hansen, der havde taget stor del i forhandlingerne op til beslutningen, stod for ansættelserne af ny leder- og medarbejderstab.

I august 2008 åbnede Viborg Ungdomsskole for første gang dørene for 10. klassecenterets elever. Man kunne byde velkommen

til 180 af slagsen. 60 elever mere end forventet. Institutionen hed 10CV, og gennem brobygning, fag og vejledning skulle skolen hjælpe de unge i den rigtige retning og ruste dem til fremtiden.

Eleverne kom til at indgå i et i forvejen eksisterende ungdomsmiljø med tilbud og aktiviteter til deres aldersgruppe. 10. klassecenteret var med andre ord en nyetableret kommunal institution, men født ind i en lang ungdomsskolehistorie og -tankegang.

De mange elever satte endnu en gang Ungdomsskolens rammer på prøve. Den daglige fælles brunch blev indtaget i to etaper, for der var ikke plads til alle elever på en gang. Desuden måtte man tage de to pavilloner i brug, som Ungdomsskolen havde udlånt til Vestervang Skole. I oktober 2008 udtalte Børge Hansen til Viborg Stifts Folkeblad:

”Vi har nok plads til klasselokaler og faglokaler. Men vi mangler fællesrum, hvor eleverne kan lave gruppearbejde og hygge sig.”

Pladsmanglen blev ikke mindre af, at elevtallet på 10CV voksede støt i de kommende år. Samtidig var Viborg Ungdomsskole som helhed nu af en sådan beskaffenhed, at man ikke vidste, hvornår der opstod nye institutioner og opgaver. Man ønskede også at samle og udvikle sine eksisterende tilbud, der på dette tidspunkt lå spredt i kommunen.

Ungdomsskoleinspektøren øjnede en mulighed, da det blev proklameret, at Pædagogseminariet nu skulle forlade bygningen på Reberbanen og flytte i nyopførte lokaler under VIA på Prinsens Allé. Da seminariet i begyndelsen af 1970'erne var flyttet ind i den gamle tekniske skole, havde man udvidet den oprindelige bygning betragteligt. Det betød, at der nu ville blive knap 10.000 ledige kvadratmeter i Viborgs centrum. Mere end dobbelt så meget plads som i de udtjente pavilloner på Rughavevej.

Det gik som håbet og anmodet. I sommeren 2010 arbejdede 20 håndværkere 15 dage i træk med at flytte Ungdomsskolen fra Rughavevej til Reberbanen. Så kom 10 rengøringsfolk til. I ugen op til den store åbningsdag blev der flyttet 31 lastvognlæs, inden de ansatte kunne komme på plads. 9. august 2010 åbnede dørene for de unge.

Under flytningen fandt man i øvrigt, på en depotdør i bygningens ældste ende, en lille, gulnet seddel med skriften ”Ungdomsskolen.” I 40 år havde ingen rørt noten. Den var blevet hængende som en lille tavs affektionsværdi, der nu stiltfærdigt kunne hilse Viborg Ungdomsskole velkommen hjem.

I august 2010 kunne en ny generation indtage bygningerne på Reberbanen. Lokalerne efter den gamle tekniske skole, der oprindeligt var tiltænkt Ungdomsskolen i 1970, havde i mellemtiden gennemgået en større udvidelse, så der nu var plads til alt det, som Viborg Ungdomsskole var blevet til. Billedet er venligst udlånt af Viborg Stifts Folkeblad, der var til stede, da den nye æra begyndte.

Efterskrift

Fortællingen om Viborg Ungdomsskole er blevet skrevet på baggrund af jubilæumsskrifter af Ungdomsskoleforeningen og tidligere ungdomsskoleinspektør Kaj Børge Nielsen. Desuden artikler fra Lokalhistorisk Arkiv, dokumenter fra Landsarkivet og interviews med tidligere og nuværende ansatte, heriblandt Jens Isaksen, Arne Bech Sørensen og Børge Hansen.

Det er med allerdybeste respekt, at jeg er dykket ned i dokumenter, artikler og fortællinger, der tegner et billede af en iver og iværksætterånd, der til alle tider har været til stede i Viborg Ungdomsskole. Skulle jeg tage det hele med, ville det kræve en tid og plads, der ikke er til rådighed ved udarbejdelsen af et jubilæumsskrift som dette. Særligt var 1990'erne et årti, der kunne trække en bog alene. I denne periode blev der lovgivningsmæssigt stillet krav og åbnet for muligheder, som Viborg Ungdomsskoles ledelse og ansatte til fulde tog til sig og forvaltede med en beundringsværdig kompetence, pligtopfyldenhed og opfindsomhed.

De fleste af disse konkrete, lokale løsninger, som det demokratiske projekt Unge på Tinge og aktiveringsprojektet Pressekontoret, for blot at nævne et par stykker, er blevet på notatblokken. Ikke fordi, de ikke fortjener plads, men fordi de i deres mangfoldighed ville gøre et jubilæumsskrift meget omfattende.

I stedet har jeg valgt at fokusere på store milepæle i en historie, der strækker sig over mere end et århundrede. Politiske beslutninger, lovgivninger og strømninger, der har sendt tråde ned til Viborg Ungdomsskole og sjove fortællinger om kommunale og lokale

diskussioner, der, set i et bredt perspektiv, har bidraget til at forme Ungdomsskolen, som vi kender den i dag.

Det har været et stykke prioriteringsarbejde, som aldrig til fulde vil kunne yde Viborg Ungdomsskoles afdelinger og ildsjæle retfærdighed, men jeg har tilstræbt at skabe et overblik og, forhåbentlig, en læseværdighed, der kommer de fleste til gode.

Maiken Marie Dyrvig

Skorpioner under soveposen

De to skorpioner, der blev fundet i soveposen, er de første af deres art, der er fundet i Danmark. De blev fundet i en sovepose, der var blevet brugt af en turist, der havde været på tur i bjergene i Norge. De to skorpioner er af arten *Scorpio scorpions*, som er en af de mest giftige dyr i verden. De er kendt for deres evne til at overleve i meget tørre og varme miljøer. De to skorpioner blev fundet i en sovepose, der var blevet brugt af en turist, der havde været på tur i bjergene i Norge. De to skorpioner er af arten *Scorpio scorpions*, som er en af de mest giftige dyr i verden. De er kendt for deres evne til at overleve i meget tørre og varme miljøer.

Ungdomsskole i den kommunale ungdomsskole og i ungdomskoleklubben

Ungdomsskolen i Viborg er blevet genåbnet efter en længere lukket periode. Skolen er nu igen et aktivt sted, hvor unge kan møde og lære af hinanden. Ungdomsskoleklubben fortsætter med at være et vigtigt tilbud for de unge i byen. Klubben arrangerer forskellige aktiviteter og møder, som giver de unge mulighed for at udveksle erfaringer og viden. Ungdomsskolen og klubben er begge vigtige dele af det kommunale ungdomsarbejde i Viborg.

Ud og om

Pen Bus i Viborg udbalder rejser. Rejserne er populære blandt de unge i byen, og det er et godt tilbud for dem, der gerne vil ud og opleve noget nyt. Rejserne er arrangeret af Pen Bus, som er en af de største busvirksomheder i Danmark. Rejserne går til forskellige destinationer, og de er meget populære blandt de unge i Viborg. Pen Bus tilbyder også andre services, som f.eks. charterbusser og turistikbuser.

Ungdomsskoleklubben er oppe på 550 medlemmer

Man kan samle 250 unge til en lørdags-klubaften

Viborg kommunale ungdomsskoleklub fortsætter på tredje

Alle ungdomsskolens elever har adgang til at blive klubmedlemmer, såfremt de på tilfredsstillende vis deltager i undervisningen. Der er startet en turnering, hvor deltagerne spiller om klubpokalerne i bob, skak, bordtennis og billard. Pokalerne uddelles ved den festlige afslutning inden jul, der er denne gang startet en speciel turnering for piger. Amtsskoleturneringen, som omfatter bordtennis, bob, skak og orienteringsløb, er fastsat til 9. marts. Det omfattende program indeholder en blanding af underhold-

gæster vil være sparekonsulenter Aage Findrup, H. H. H. num, der taler om unges økonomi. En anden aften kommer amtskonsulenter P. V. Riising med et foredrag om de unges seksuelle tilværelse. Også Hush, LSD m. m. vil blive omfattet. En ny farvefilm, optaget af Landsforeningen til Kæmpelse af Bøvhed, får premiere i Viborg og vises i klubben onsdag den 6. december. Emnet for aftenen er den fare, som tobaksbrug kan rumme, og pigerne vil også komme til udtryk. »Ungdomsskoleklubben vil også komme en aften, hvor sociale spørgsmål og samfundspolitiske problemer tages op. Hvad det kulturelle angår, vil der blive tale om, som nævnt, at man vil søge at arrangere en aften med Kaj Munk-taleren seminarlektor Bo

Unge får et længere tilløb til arbejdsmarkedet

Ungdomsuddannelsen i Danmark er blevet længere og mere omfattende. Dette betyder, at unge får et længere tilløb til arbejdsmarkedet. Uddannelsen er blevet mere praktisk og orienteret mod arbejdsmarkedet. Dette er en god ting, da det giver de unge bedre forberedelse til det arbejdsmarked, de kommer til at møde. Uddannelsen er blevet mere omfattende, og det betyder, at unge får et længere tilløb til arbejdsmarkedet.

Rykkind på mødested i vestbyen

Ungdomsskolen i vestbyen har arrangeret en rykkind på mødestedet. Rykkinden er en tradition, hvor de unge mødes og snakker om deres problemer og erfaringer. Mødestedet er et godt tilbud for de unge, da det giver dem mulighed for at udveksle erfaringer og viden. Rykkinden er en vigtig del af ungdomsarbejdet i vestbyen.

Rykkind på mødested i vestbyen

Ungdomsskolen i vestbyen har arrangeret en rykkind på mødestedet. Rykkinden er en tradition, hvor de unge mødes og snakker om deres problemer og erfaringer. Mødestedet er et godt tilbud for de unge, da det giver dem mulighed for at udveksle erfaringer og viden. Rykkinden er en vigtig del af ungdomsarbejdet i vestbyen.

Alle ungdomsskolens elever har adgang til at blive klubmedlemmer, såfremt de på tilfredsstillende vis deltager i undervisningen. Der er startet en turnering, hvor deltagerne spiller om klubpokalerne i bob, skak, bordtennis og billard. Pokalerne uddelles ved den festlige afslutning inden jul, der er denne gang startet en speciel turnering for piger. Amtsskoleturneringen, som omfatter bordtennis, bob, skak og orienteringsløb, er fastsat til 9. marts. Det omfattende program indeholder en blanding af underhold-

PRØVE TIL TÆPPEKUP

KOM & BYD - gør en god handel

Kom og hjælp os med at tjemme butikken

UDSTILLING

fredag d. 8. november kl. 10.00-19.00
lørdag d. 9. november kl. 10.00-18.00
søndag d. 10. november kl. 10.00-18.00

Vi har stadig tæpper med topkvalitet og prisgaranti er helt i bund..

BLACKROSE CARPET Aps

Jernbanegade 16 - 8800 Viborg - tlf. 86 61 18 77

Unge viborgensere har travlt med at bygge eget klublokale

Unge i Viborg er i gang med at bygge et nyt klublokale. Bygningen er et vigtigt tilbud for de unge i byen, da det giver dem et sted, hvor de kan møde og lære af hinanden. Bygningen er et godt eksempel på, hvordan de unge kan tage ansvar og være med til at skabe noget godt for deres by. Bygningen er et vigtigt tilbud for de unge i byen, da det giver dem et sted, hvor de kan møde og lære af hinanden.

Atter et rekordår for ungdomsskolen

Ungdomsskolen i Viborg har igen opnået et rekordår. Skolen har haft en meget god indtægt, og det er et godt tegn på, at de unge i byen er meget aktive og engagerede. Skolen har haft en meget god indtægt, og det er et godt tegn på, at de unge i byen er meget aktive og engagerede.

Ungdomsskoleinspektører gennem tiden

1942-1953
Ejnar Poulsen

1953-1955
A. Daugbjerg

1955-1961
Kaj Børge Nielsen

1961-1988
Hugo Nielsen

1989-1990
Hans Martin Klitgaard Rasmussen

1991-2001
Jesper Lund

2001-2019
Børge Hansen

2020 -
Jesper Ørsløv Bennetsen

Tidslinje

1814

Den tidligste form for ungdomsskole bliver iværksat med hjemmel i de kongelige anordninger om almueskolevæsenet. Den indeholder bestemmelser vedrørende offentlig undervisning af den konfirmerede ungdom.

1916

Viborg Byråd etablerer en kommunal ungdomsskole for 14-18-årige. Det koster 2 kroner at være med. Indbetalingerne stopper i skoleåret 1935/1936.

1937

Skolen for Ufaglært Ungdom starter på Vestre Skole i Viborg kurser i samarbejde med Marthaforbundet og Landsforeningen til Arbejdsløshedens Bekæmpelse.

1942

Ungdomsskoleloven bliver til. Ungdomsskolen afløser Skolen for Ufaglært Ungdom i Viborg, og Ungdomsnævnet nedsættes.

1948

En revision af Ungdomsskoleloven gør det lovpligtigt for både købstæder og

landkommuner at oprette en ungdomsskole, kommunal eller privat. Den skal være vederlagsfri.

1954

En ny revision af Ungdomsskoleloven åbner ungdomsskolen for alle, og ikke blot for de ufaglærte. Det er frivilligt, om man også vil starte klub. Viborg Ungdomsskole sender deres første katalog ud, hvor de også proklamerer opstart af ungdomsklub.

1966

Den Gule Betænkning udkommer. Den giver grundig vejledning om undervisning i ungdomsskolen.

1968

Lov om Fritidsundervisning træder i kraft. Den muliggør specialundervisning og prøveforberedende undervisning i ungdomsskoleregiet. Samtidig danner den grundlag for, at ungdomsskolerne kan få egne lokaler.

1970

Kommunalreformen samler den nye Viborg Kommune af 17 sogne.

1970

Viborg Ungdomsskole flytter i lokalerne efter den gamle tekniske skole på Reberbanen.

1972

Viborg Ungdomsskole flytter i egne lokaler på Rughavevej. Det bliver landets første selvstændige skolebygninger for en ungdomsskole. Planen er, at faste bygninger efter ti år skal afløse pavillonerne. Det tiltag udebliver.

1975

En ny folkeskolelov vedtages. Heri hedder det blandt andet, at undervisningspligten efter 7. klassetrin kan opfyldes i ungdomsskolerne.

1979

Knallertundervisning bliver obligatorisk. Den opgave tilfalder ungdomsskolerne.

1981

Tilbygningen til klubben på Rughavevej står færdig.

1990

De tidligere ungdomsskolenævn bliver erstattet af ungdomsskolebestyrelser.

Cirka 1991

Ungdomsskolernes Samvirke og Udviklingscenter (US-centeret) bliver stiftet. Da fagforeningerne LU og LVU træder ud, bliver det alene til Ungdomsskolens Udviklingscenter. (Det skifter i øvrigt navn til Ungdoms-

skoleforeningen i 2011, blandt andet som konsekvens af en ændret profil efter kommunalreformen og et udbredt medlemsønske om at agere mere interessevaretagende end pædagogisk afprøvende.)

1993

Begrebet "Uddannelse til alle" etableres. Målsætningen fører nye uddannelser med sig. Blandt andet EGU, Den Fri Ungdomsuddannelse og det, der i dag hedder HU. Ungdomsskolerne er udbydere eller underentreprenører til disse nye uddannelser.

1995

Viborgs ungdomsskoleinspektør Jesper Lund tiltræder som formand for US-centeret og sidder frem til år 2000.

2007

Kommunalreformen danner Viborg Kommune (og dermed Viborg Ungdomsskole) af kommunerne Viborg, Bjerringbro, Fjends, Karup, Møldrup og Tjele.

2008

10. Center Viborg (10CV) bliver til, blandt andet som følge af kommunalreformen.

2008

Folkeoplysningsklubberne nedlægges,

og der etableres ungdomsskoleklubber i den nye Viborg Kommunes skole-distrikter.

2009

UngeProjektet, der senere kommer til at hedde BBU, bliver etableret. Projektet skal tilbyde unge nytilkomne flygtninge og indvandrere sprogundervisning i et ungdomsmiljø med fokus på undervisning og brobygning til det danske samfund og uddannelsessystem. (Fra skoleåret 17/18 bliver det obligatorisk at forløbet afsluttes med Folkeskolens Afgangsprøve.)

2010

Viborg Ungdomsskole flytter fra pavillonerne på Rughavevej til Reberbanen 13.

2011

Klub Midt etableres som et samarbejde mellem klubafdelingen og Viborg Ungdomsskole.

2012

EGU (ErhvervsGrundUddannelsen) samles af to afdelinger beliggende på henholdsvis Viborg Ungdomsskole og Lyshøjskolen. Kort herefter opstår Forskolen.

2014

Pavillonerne på Rughavevej rives ned.

2015

En ny reform af folkeskolen lancerer begrebet ”Den Åbne Skole.” Skolen skal åbne sig mod samfundet, og Viborg Ungdomsskole tilbyder i den forbindelse valgfag og en række tilbud, der åbner op for samarbejdet omkring de unge i skoletiden.

2015

Klubafdelingen, der blandt andet varetager fritidsklubber for folkeskolens elever på mellemtrinnet, bliver lagt ind under Viborg Ungdomsskole.

2017

Viborg Ungdomsskole slår dørene op for 10. Erhverv. Viborg Kommune vil tilbyde folkeskolens specialklasseelever et 10. klassestilbud, der minder om det almene 10CV i et fælles ungemiljø, men med fokus på at udvikle elevernes uddannelses- og jobkompetencer.

2018

EGU (ErhvervsGrundUddannelsen) flytter ud af Viborg Ungdomsskole. Hidtil har EGU-tilbuddene været forankret forskellige steder i kommunerne, blandt andet under jobcentre, produktionsskoler og ungdomsskoler. En konsekvensbeslutning i Folketinget

placerer nu alle landets EGU-tilbud under FGU (Den Forberedende Grunduddannelse).

2020

Ungdomsklubben Sted1 har ligget under forvaltningen siden det blev oprettet som et værested for udsatte unge i 2005. Målt på parametre som lovgivning, målgruppe, indhold og faglig sparring vurderer man, at en organisatorisk flytning til Ungdomsskolen giver bedst mening.

2020

Gadeplan Viborg bliver oprettet i Ungdomsskolens klubregi. I forbindelse med coronanedlukningerne oplever man, at unge i stigende grad samles og fester på offentlige steder. Man samler derfor et team af medarbejdere med rod i fritidsklubber, Sted1 og SSP, der skal arbejde tryghedsfremmende og forebyggende i det rammeløse ungdomsliv.

2020

Unge på Vej opstår som følge af en beslutning i Den Kommunale Ungeindsats. Man vurderer, at der er behov for en knap så komprimeret udgave af Forskolen. Et toårigt forløb, der skal modne og afklare unge med mindre grad af skole- og arbejdsevne. På Ungdomsskolen er man enig i vurderingen,

beskriver, rekrutterer og endeligt eksekverer skoletilbuddet.

2021

Landet er ramt af coronanedlukninger, og særligt hårdt går det ud over Ungdomsskolens fritidsafdeling, der må aflyse alle hold og aktiviteter. Det giver projektlederne tid til at indrette den nyerhvervede bygning på Nellikevej 3, der i sidste halvdel af året kan slå dørene op for Viborg Ungdomsskoles ekstra-hus med grejbank, motorværksted, undervisningslokaler, outdoor- og teambuilding-områder.

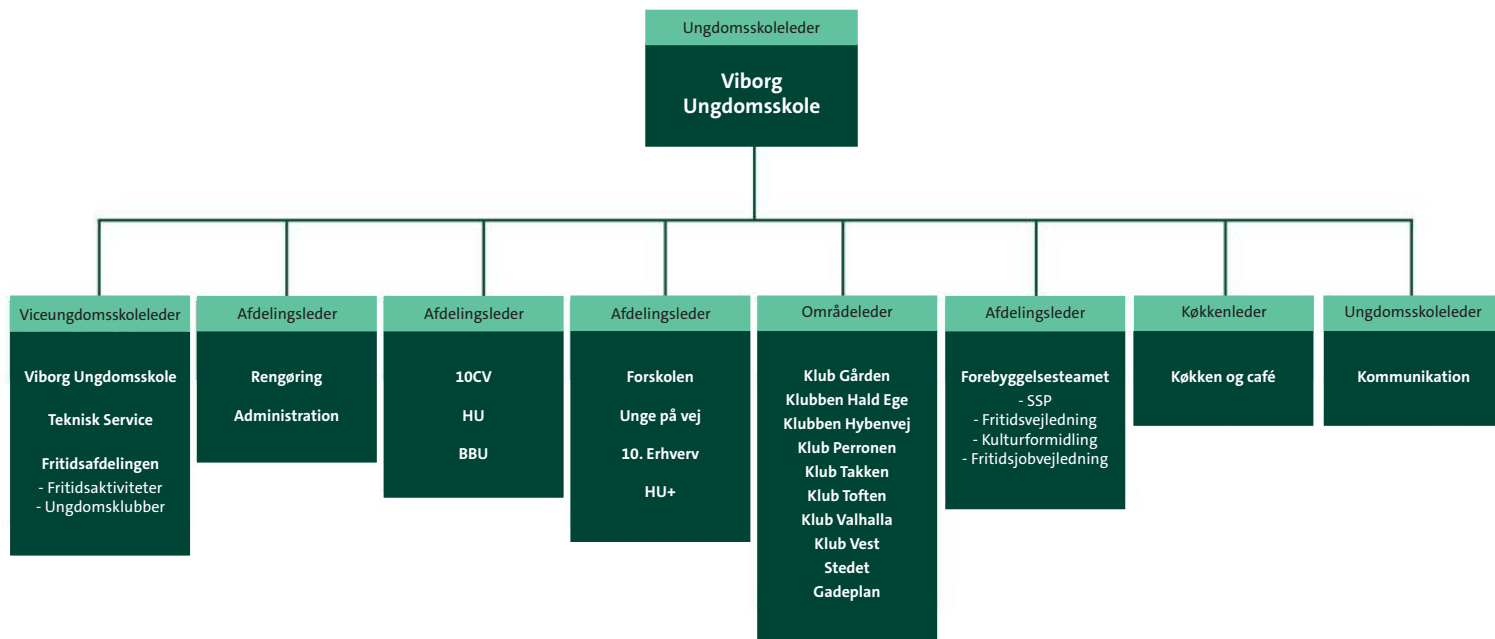
2021

Forebyggelsesteamet bliver en enhed under Viborg Ungdomsskole. Hidtil har de forebyggende indsatser SSP, fritidsvejledning, kulturformidling, frivillighedsindsatsen sorteret under sekretariatet i Børn og Unge. Nu bliver indsatserne samlet som et fælles team med kontor på Reberbanen.

2022

Ved skoleårets begyndelse slår Viborg Ungdomsskole for første gang dørene op for HU+. Det nye visitationstilbud er et praktisk orienteret alternativ til den eksisterende HU (HeltidsUndervisning) for udskolingselever, der har brug for særlig hjælp til at afslutte folkeskolen.

Viborg Ungdomsskoles opbygning anno 2022

Jubilæumskatalog, udgivet i 2022 af:

Viborg Ungdomsskole
Reberbanen 13
8800 Viborg

Tlf. 8787 1900

Mail: ungdomsskolen@viborg.dk

Web: viborgungdomsskole.dk

Tekst og layout:

Maiken Marie Dyrvig

Med hjælp fra:

Lokalhistorisk arkiv, Viborg
Landsarkivet for Nørrejylland
Viborg Stifts Folkeblad
Ungdomsskoleforeningen
Tidligere ansatte
Dokumenter fra tidligere inspektører

Forsidebilleder:

Venstre: Fra Viborg Ungdomsskoles egne arkiver
Højre: Udlånt af Viborg Stifts Folkeblad

Tryk:

DigiSource

